

Enheten för hälsoskydd
Berit Ekman

Konsekvensbeskrivning avseende Socialstyrelsens allmänna råd om städning i skolor och förskolor

Bakgrund

Den 1 januari 1999 trädde den nya lagstiftningen inom bland annat hälsoskyddsområdet, miljöbalken, i kraft. Socialstyrelsen reviderar efterhand tidigare utgivna allmänna råd dels för att anpassa råden till den nya lagstiftningen, och dels för att de ska följa förändrade krav på utformning av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Därför görs nu även en revidering av de allmänna råden om städning i skolor, förskolor, fritidshem och fritidsgårdar. De nya råden om städning i skolor och förskolor är mer inriktade på verksamhetens egenkontroll samt städningens omfattning och tidsintervall.

Förslaget till nya allmänna råd om städning i skolor och förskolor

Enligt miljöbalken ska verksamhetsutövaren planera och kontrollera sin verksamhet för att motverka eller förebygga olägenheter för människors hälsa eller miljön. Kraven på egenkontroll omfattar även skol- och förskoleverksamheter. Vid Socialstyrelsens kontakter med miljö- och hälsoskyddsförvaltningar i landet har det framkommit att flera har genomfört projekt om egenkontroll i skolor och förskolor. De nya råden kommer att innebära ett förtydligande av egenkontrollen och underlätta arbetet för tillsynsmyndigheterna och verksamhetsutövarna.

Socialstyrelsen har även fått in uppgifter om att de nuvarande råden om städning i skolor och förskolor är kända hos den lokala tillsynsmyndigheten, och även att de är kända hos flertalet verksamhetsutövare inom området.

Ekonomiska konsekvenser

De nya råden medför inte att kravnivån kommer att ändras och några ökade kostnader kan inte förutses.

Berit Ekman

Socialstyrelsens allmänna råd om städning i skolor och förskolor;

beslutade den 2007.

I dessa allmänna råd ges rekommendationer till stöd för tillämpningen av 9 kap. 3 och 9 §§ och 26 kap. 19 § miljöbalken samt 1 § och 4–7 §§ förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll.

Tillämpningsområde

Dessa allmänna råd gäller för lokaler i skolor. Med skolor avses här grundskolor, specialskolor, sameskolor, särskolor och gymnasieskolor. De allmänna råden gäller även för lokaler där förskoleklasser, förskolor och fritidshem är inrymda.

Lokaler i familjedaghem, öppna förskolor, fritidsgårdar, elevhem, internatskolor och motsvarande omfattas av dessa allmänna råd i tillämpliga delar.

Olägenhet för människors hälsa

För att risk för olägenhet för människors hälsa inte skall uppstå i skol- och förskolelokaler bör en god hygienisk standard och en god luftkvalitet upprätthållas i lokalerna. Tecken på risk för olägenhet för människors hälsa kan t.ex. vara att

- synligt damm eller smuts i betydande mängd finns i lokalen, och
- de som använder lokalerna upplever att städningen inte är acceptabel.

Vid bedömningen av om det föreligger risk för olägenhet för människors hälsa bör t.ex. vägas in om

- inredningen försvårar städningen, och
- påtagliga brister finns i städrutinerna när det gäller omfattning och tidsintervall.

Egenkontroll

Verksamhetsutövaren skall enligt 26 kap. 19 § miljöbalken fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga att olägenheter för människors hälsa uppstår.

De verksamheter som omfattas av dessa allmänna råd bör vid planeringen av verksamheten beakta de frågor som rör städning och hygien. Det innebär bl.a. att

- lokalerna bör användas på ett sådant sätt som de är planerade och dimensionerade för,

- utemiljöer och entréer bör utformas så att inte onödig smuts dras in i lokalerna,
- skåp och hurtsar bör användas för förvaring i stället för öppna hyllor,
- textilier, heltäckande textilmattor, dammsamlade möbler och annan textil inredning bör användas så sparsamt som möjligt,
- ventilationen bör vara anpassad efter verksamheten och bör underhållas regelbundet,
- lokalerna bör vara nystädade vid dagens första användning, och
- städningen bör utföras när verksamhet inte pågår i lokalerna.

I 4 och 5 §§ förordningen (1998:901) om verksamhetsutövers egenkontroll preciseras delar av kraven på egenkontroll.

Egenkontrollen bör bl.a. inkludera ansvarsfördelningen för städmomenten och rutinerna för

- upprätthållande av god hygien, t.ex. vid blöjbyte,
- hur man skall agera vid misstanke om smitta eller annan olägenhet,
- upprättandet av ett skriftligt städschema samt uppföljningen av detta,
- val och hantering av kemiska produkter, samt
- hanteringen av eventuella klagomål.

Enligt 6 § förordningen om verksamhetsutövers egenkontroll skall det fortlöpande och systematiskt göras undersökningar och bedömningar av verksamhetens risker ur hälso- och miljösynpunkt.

Egenkontrollen bör dokumenteras. Omfattningen av egenkontrollen och dokumentationen bör anpassas till verksamheten.

Städschema

Verksamhetsutövaren ansvarar för egenkontrollen enligt 26 kap. 19 § miljöbalken och 1 § förordningen om verksamhetsutövers egenkontroll.

Det ansvaret innebär att ett städschema bör upprättas och finnas tillgängligt för tillsynsmyndigheten.

Av städschemat bör det framgå vem som har ansvaret för städningen samt städningens omfattning och tidsintervall. Även städutrymmet och rengöringen av städutrustningen bör omfattas av städschemat.

Barn och personal bör informeras om städrutinerna och ansvarsfördelningen.

Städningens omfattning och tidsintervall

Lokaler där barn och personal stadigvarande vistas bör städas dagligen. Städningen bör omfatta rengöring av golv och andra lättåtkomliga ytor, som t.ex. bord, bänkar, stolar och hyllor.

Hygienutrymmen, som t.ex. toaletter, skötrum och dusch- och omklädningsrum bör städas dagligen. På varje toalett bör det alltid finnas toalettpapper, engångshanddukar, handdukstork, eller liknande, samt flytande tvål.

Städning och rengöring bör utföras flera gånger per dag i särskilt belastade miljöer, som t.ex.

- slöjd- och hemkunskapslokaler,
- klassrum som även används som matsal,
- lokaler där det finns pälsdjur och fåglar,
- gymnastik- och idrottshallar med tillhörande hygienutrymmen, och
- lokaler som utnyttjas både dag- och kvällstid.

Även särskilt utsatta ytor, som t.ex. skötbord, bör rengöras flera gånger per dag.

Rengöring av textil inredning och utrustning

Stoppade möbler och textilier, som t.ex. gardiner, mattor, tavlor och bonader, bör tvättas eller rengöras ett flertal gånger under året. Madrasser, kuddar, utklädningskläder, leksaker och tangentbord bör tvättas eller rengöras vid behov, men minst vid ett flertal tillfällen varje halvår.

Storstädning bör göras återkommande under året och bör omfatta högt belägna horisontella ytor, lampor, ventilationsdon, textilier, golvbrunnar m.m.

Ytterligare åtgärder

Till hjälp för barn med svår allergi kan en god grundstädning kompletteras med särskilda åtgärder anpassade till barnens särskilda behov. Exempel på en sådan åtgärd kan vara att minska införseln av t.ex. pälsdjursallergen till lokalerna.

Städmetoder

Vid val av städmetod bör man ta hänsyn till inredningsmaterial och olika ytors tålighet. Golven bör underhållas enligt tillverkarens anvisningar. Vid städningen bör man eftersträva att så lite damm som möjligt virvlas upp. Städmetoder som är effektiva för att binda damm bör användas. Vid dammsugning bör dammsugare med effektiva filter eller centraldammsugare användas.

Rengöringsmedel

Enligt 2 kap. 4 § miljöbalken skall sådana kemiska produkter undvikas som kan ersättas med mindre farliga.

Verksamhetsutövaren skall, i enlighet med 7 § förordningen om verksamhetsutövares egenkontroll, förteckna de kemiska produkter som hanteras och som kan innebära risker från hälso- eller miljösynpunkt.

Bedömning av städkvalitet

Städkvaliteten bör kontrolleras genom inspektion av lokalerna och intervjuer med personal, elever eller föräldrar. För att mäta och utvärdera städkvaliteten kan en svensk standard, SS 627801:2006, Städning - System för fastställande och bedömning av städning, användas.

Samtidigt beslutar Socialstyrelsen att Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 1996:33) Städning i skolor, förskolor, fritidshem och fritidsgårdar skall upphöra att gälla.

Socialstyrelsen

KJELL ASPLUND

Berit Ekman
(Enheten för hälsoskydd)